

Міщенко Марина Сергіївна
Уманський державний педагогічний
університет імені Павла Тичини,
м. Умань

АКЦЕНТУАЦІЙНІ РИСИ ОСОБИСТОСТІ В ПРОФЕСІЙНІЙ ДІЯЛЬНОСТІ ПРАКТИЧНОГО ПСИХОЛОГА

Акцентуації характеру можуть розвиватися під впливом різних факторів, серед яких важливу роль відіграють властивості нервової системи, особливості сімейного виховання, соціального оточення, професійна діяльність, фізичне здоров'я.

А.С. Лічко визначає акцентуації характеру як крайні варіанти його норми, при яких окремі риси надмірно посилені, унаслідок чого виявляється виборча уразливість для певних психогенних дій при гарній і навіть підвищеній стійкості до інших [3; 401].

Дослідження акцентуаційних рис особистості у взаємозв'язку з емоційним вигоранням – важлива область вивчення даного феномену.

При аналізі ряду досліджень Н.Є. Водоп'янової показана залежність між синдромом емоційного вигорання і проявом акцентуацій. За класифікацією К. Леонгарда, заснованою на оцінці стилю спілкування людини з оточуючими, виділяють ригідний, збудливий, демонстративний, педантичний, гіпертимний, дистимний, циклоїдний, екзальтований, тривожний, емотивний, екстравертований та інтровертований типи.

На підставі проведених досліджень С. Ієвлевої і Т. Шаталової, виявлено взаємозв'язок трьох типів акцентуацій з розвитком феномена емоційного вигорання:

1. Педантичний – сумлінність, надмірна, хвороблива акуратність, прагнення в будь-якій справі добитися зразкового порядку.
2. Демонстративний – люди цього типу прагнуть бути у всьому першими, завжди бути в центрі уваги.

3. Емотивний – схильність сприймати чужий біль як власний межує з патологією, з саморуйнуванням, і все це при явній нестачі сил опиратися будь-яким несприятливим обставинам [Г2, с. 64].

У зв'язку з тим, що акцентуації характеру посилюються під впливом професійних або організаційних стресів і сприяють соціальній дезадаптації, можна припустити, що вони підвищують вірогідність розвитку вигорання працівників.

В результаті емоційного вигорання змінюється ставлення фахівця до самого себе, знижується професійна самооцінка. Наслідком емоційного вигорання можуть стати: невпевненість фахівця у власній компетентності, сумнів у здатності ефективно надавати допомогу іншим людям, розвиток відношення до обраної професії, як даремною для суспільства.

Одним з показників синдрому емоційного вигорання в професійній діяльності є стани психічної напруженості, викликані конфліктами, труднощами у вирішенні складних соціальних проблем, що приводять до відчуттів дискомфорту, тривоги, фрустрації, песимістичним настроям [2].

Деструкції, які виникають в процесі багаторічного виконання однієї і тієї ж професійної діяльності і негативно впливають на її продуктивність, породжують професійно небажані якості, змінюють професійну поведінку людини.

Акцентуаційні риси особистості не є головною причиною виникнення емоційного вигорання, але відіграють певну роль у формуванні синдрому.

Література

1. Горохова, М.Ю. Роль личностного фактора в возникновении и развитии феномена «эмоционального выгорания»: дис. ... канд.психолог.наук: 19.00.07 / Горохова Маргарита Юрьевна. – Москва, 2004. – 242 с.
2. Наенко Н. И. Психическая напряженность [Текст] / Н.И. Наенко – М.: Изд-во Моск. ун-та, 1976. — 112 с.
3. Павелків Р.В. Загальна психологія [Текст] / Р.В. Павелків. – К.: Кондор, 2009. – 576 с.